

Kansallinen julkisten hankintojen strategia 2020

STRATEGIAN TOTEUTUMISTA TUKEVAT TOIMENPITEET

Joulukuu 2022

**KUNTA
LIITTO** | Kommun-
förbundet

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Hankinta-Suomi-toimenpideohjelman strategian toteutumista tukevat toimenpiteet

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Pilotoidaan johdon hankintanäkymää julkisella sektorilla	Käynnistetään ylimmän johdon hankintanäkymän pilotointi kuuden pilotointiorganisaation kanssa. Johdon hankintanäkymässä on keskeiset tunnusluvut hankintojen johtamiseksi. Pilotoinnissa selvitetään, miten johdon näkymä tukee kokonaisnäkymän saamista hankinnoissa, säännöllistä seurantaa, poikkeamiin reagoimista sekä strategisten päätösten tekemistä. Arvioidaan johdon hankintanäkymän skaalaamisen mahdollisuuksia.	VM Kuntaliitto Hansel Oy Valtiokonttori	10/2022–5/2023	Strateginen johtaminen
Selvitetään hankintojen strategisen johtamisen malleja ja hyviä käytäntöjä	Selvityksen tavoitteena on lisätä ymmärrystä hankintojen strategista johtamista edistävistä tekijöistä ja toimenpiteistä sekä tuoda näkyviin hyötyjä. Selvityksellä tunnistetaan hankintojen strategisen johtamisen hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja konkreettisten esimerkkien avulla sekä pyrkimyksenä on tuottaa konkreettisia suosituksia hankintayksiköiden käyttöön.	VM Kuntaliitto	2023	Strateginen johtaminen
Lisätään ymmärrystä varautumisesta hankinnoissa	Varmistetaan viestinnällä ja koulutuksella, että Varautuminen hankinnoissa -opas on käyttöönotettavissa ja löydettävissä hankintayksiköissä. Tuetaan varautumista koskevien tavoitteiden toteutumista kehittämällä tietopohjaa ja jakamalla hyviä käytäntöjä.	VM Kuntaliitto	2023	Strateginen johtaminen
Vakiinnutetaan Vaikuttavat hankkijat -verkoston toiminta	Tarjotaan tarvittava tuki edelläkävijähankintayksiköistä koostuvalle Vaikuttavat hankkijat -verkoston toiminnalle. Verkosto koostuu pääosin sellaisista hankkijoista, jotka Suomessa käyttävät suurta hankintavolyymia. Verkoston avulla mahdollistetaan hyvien käytäntöjen jakamista sekä hankintojen johtamisen yhteiskehittämistä kattavasti jäsenten omissa verkostoissa.	VM Kuntaliitto	2023	Strateginen johtaminen
Vakiinnutetaan hankintoihin liittyvä yhteistyöverkosto hyvinvointialueille	Tarjotaan tarvittava tuki hyvinvointialueiden hankinnoista vastaavien henkilöiden verkoston toiminnalle. Verkoston avulla mahdollistetaan hyvien käytäntöjen ja kokemusten jakamista sekä erityisesti hankintojen johtamisen yhteiskehittämistä.	VM Kuntaliitto STM TEM JHNY KEINO Hansel Oy Valtiokonttori Hyvinvointialueet	2023	Strateginen johtaminen

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Käynnistetään julkisten hankintojen mentorointiohjelma	Käynnistetään julkisten hankintojen mentorointiohjelma, jossa tarjotaan valmennuksellista tukea ja sparrausta julkisiin hankintoihin. Mentorointiohjelman tavoitteena on hankintaosaamisen jakaminen, valtakunnallinen verkostoituminen, hiljaisen tiedon siirtäminen, yhteistyön lisääminen yli organisaatorajojen sekä hankintaosaamisen ammatillisen kehittymisen tukeminen.	VM Kuntaliitto HAUS kehittämisskeskus Oy	10/2022 ->	Hankintataitojen kehittäminen
Kehitetään edelleen hankintaosaamisen itsearviointityökalua	Jatketaan hankintayksiköille tarkoitettua hankintaosaamisen itsearviointityökalun ja sen raportoinnin kehittämistä käyttäjäpalautteen perusteella. Tuetaan työkalun käyttöönottoa hankintayksiköissä. Suunnitellaan, kuinka hyödynnetään työkalusta saatavia tuloksia.	VM Kuntaliitto Valtiokonttori	2023 ->	Hankintataitojen kehittäminen
Käynnistetään oppimisklinikat Hankinta-Suomen oppaiden ja työkalujen viemiseksi käytäntöön	Konseptoidaan ja käynnistetään Hankinta-Suomi-oppimisklinikat, joissa tarjotaan hankintojen parissa työskenteleville käytännönläheistä apua ja vertaistukea Hankinta-Suomi-ohjelmassa toteutettujen työkalujen ja oppaiden käyttöönottoon sekä hyödyntämiseen omassa työssä. Oppimisklinikoita järjestetään alkuun esimerkiksi Code of Conduct -mallipohjien soveltamisesta ja Varautuminen julkisissa hankinnoissa -oppaasta.	VM Kuntaliitto HAUS kehittämisskeskus Oy	10/2022 ->	Hankintataitojen kehittäminen
Viestitään uratarinoista ja hyvistä hankinnoista eri kanavissa	Tehdään julkisten hankintojen alaa ja onnistuneita hankintoja tunnetummaksi viestinnän keinoin. Toimenpiteen toteutus suunnitellaan myöhemmin teemaryhmässä.	VM Kuntaliitto	2023	Hankintataitojen kehittäminen
Käynnistetään kansallinen yhteistyö hankintatutkijoiden kanssa	Järjestetään kaikille hankintatutkijoille avoimia tapaamisia. Tapaamisten tavoitteena on tukea tutkimustiedon hyödyntämistä julkisella sektorilla, edistää uusien tutkimusideoiden syntymistä yhteistyössä hankintayksiköiden kanssa sekä mahdollistaa hankintatutkijoiden yhteistyötä kansallisella tasolla.	VM Kuntaliitto	11/2022 ->	Hankintataitojen kehittäminen
Laaditaan yhteinen hankintakäsikirja koko julkisen sektorin käyttöön	Päivitetään vuonna 2017 laadittu Valtion hankintakäsikirja ja laajennetaan käsikirja koko julkisen sektorin yhteiseksi hankintakäsikirjaksi. Uusi hankintakäsikirja julkaistaan digitaalisena palveluna.	VM Kuntaliitto	10/2022–5/2023	Hankintataitojen kehittäminen

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Laaditaan akateeminen tutkimus ostolaskudata-aineiston analysoimiseksi	Tutkimus sisältää suurimpien ICT-in-house-yhtiöiden omistajakuntien ja -kuntayhtymien avoimesti julkaistun ostolaskudata-aineiston analysoinnin ja taulukoinnin. Tutkimuksella pyritään tuomaan näkyväksi ostolaskudatan avaamisen hyötyjä hankintojen tiedolla johtamisen, vaikuttavuuden, kuntalaisdemokratian ja markkinoiden toiminnan näkökulmista.	Jyväskylän yliopisto Kuntaliitto	10/2022–3/2023	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Luodaan tilastotietoon pohjautuva kansallinen julkisten hankintojen digitaalinen näkymä	Digitaalinen tilastotietoon pohjautuva kansallinen hankintojen näkymä antaa tietoa kansallisen hankintastrategian vaikuttavuudesta. Se sisältää lisäksi kansallisen tason tiedot muun muassa hankintojen volyymeistä, ostolaskuista sekä hankintaosaamisen tasoarvioista. Ensimmäisen version pohjalta arvioidaan jatkokehittämisen mahdollisuuksia. Näkymää voidaan hyödyntää hankintojen ohjaamisessa ja kehittämisessä.	VM Kuntaliitto Valtiokonttori	12/2022 –>	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Laaditaan julkisten hankintojen tiedolla johtamisen toimenpidesuunnitelma	Laaditaan julkisten hankintojen tiedolla johtamisen toimenpidesuunnitelma, jossa esitetään vaihtoehtoisia tiedolla johtamisen etenemispolkuja lainsäädännölliset haasteet huomioiden. Tuetaan toimenpidesuunnitelmalla tiedolla johtamisen tavoitteiden ja palvelumallin kirkastamista sekä hankintojen kokonaisarkkitehtuurin laatimista.	Valtiokonttori Kuntaliitto VM Hansel Oy	11/2022–1/2023	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Luodaan julkisten hankintojen kilpailuskalenteri Hilma-palveluun	Toteutetaan Hilmaan kansallinen julkisten hankintojen kilpailuskalenteri ostajien ja tarjoajien hyödynnettäväksi. Kilpailuskalenteri kehitetään ja julkaistaan syksyllä 2023.	VM Valtiokonttori Hansel Oy	9/2023–12/2023	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus
Laaditaan julkisten hankintojen kokonaisarkkitehtuuri	Laaditaan julkisten hankintojen kokonaisarkkitehtuuri-kuvaus, joka kuvaa kokonaisuutena sitä, miten julkishallinnon hankintatoimen toiminta, keskeiset käsitteet ja tiedot, sidosryhmät, roolit sekä tietojärjestelmäpalvelut muodostavat yhteen toimivan kokonaisuuden, jonka avulla hankintatoimea voidaan tehostaa ja hankintojen vaikuttavuutta parantaa tiedon avulla. Työssä tunnistetaan tarvittavat, keskitetyt tietojärjestelmät ja palvelut sekä niiden keskeiset tietosäällöt, joita käytetään prosessin eri vaiheissa syntyvän tiedon yhteen toimivuuden saavuttamiseksi.	Valtiokonttori VM Kuntaliitto Kilpailutettu konsultti	12/2022– 5/2023	Tiedolla johtaminen ja vaikuttavuus

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Selvitetään toimivien hankintojen pullonkauloja Suomessa	Selvitetään, millä toimenpiteillä julkisten hankintojen pullonkauloja voidaan poistaa. Toimenpiteen toteutuksessa hyödynnetään ostopalvelua, mutta sisältöä suunnitellaan laajassa yhteistyössä. Selvitystyöllä tuotetaan tiekartta pullonkaulojen systemaattiseksi poistamiseksi.	TEM, ulkopuolinen palveluntuottaja	Alkuvuosi 2023	Toimivat hankinnat
Käynnistetään yhteistyö ICT-hankintojen haasteiden ratkaisemiseksi	Toteutetaan ICT-aiheinen työpajatyöskentely, joka on tarkoitettu hankintayksiköiden ja tarjoajayritysten asiantuntijoille. Syksyn aikana järjestetään useita työpajoja, joissa hyödynnetään osallistujilta kyselyissä ja keskusteluissa saatuja tietoja ICT-hankintojen haasteiden ratkaisemiseksi. Saadut tulokset analysoidaan pohjaksi projektin päättävään työpajatyöskentelyyn. Yhteisesti hyväksytty lopputuotos julkaistaan yksissä kansissa.	VM Kuntaliitto PTC Services Oy ICT-toimiala	9/2022–2/2023	Toimivat hankinnat
Edistetään avoimuusilmoituksen käyttöä	Edistetään avoimuusilmoituksen tarkoituksenmukaista käyttöä. Vies-titään Hilmassa julkaistavan avoimuusilmoituksen hyödyntämisestä tilanteessa, jossa sidosyksiköt voisivat ulosmyyntiä kasvattamalla vastata markkinapuutetilanteeseen.	TEM VM Hilma JHNY	Loppuvuosi 2022 ja alkuvuosi 2023	Toimivat hankinnat
Tuetaan Innokaupunkien hankintojen vaikuttavuuden kehittämistä	Innokaupungit ovat suomalaisia yliopisto- ja yliopistokeskuskau-punkeja, jotka ovat määritelleet omat osaamisen ja kehittämisen kärkiteemansa valtion kanssa tehtyihin ekosysteemisopimuksiin. Kaupungit toimivat alustoina osaamiselle, tutkimus-, kehitys- ja inno-vaatiotoiminnalle sekä tulevaisuuden kannalta tärkeille investoinneil-le. Varmistetaan eri palvelujen kautta, että Innokaupungeissa löydetään toimiva polku kehittämisideasta vaikuttavaan hankintaan. Luodaan muun muassa toimintamalleja varhaiseen vuorovaikutukseen yritysten kanssa.	TEM KEINO Innokaupungit	2/2023 ->	Innovaatiot
Toteutetaan Kestävien ja innovatiivisten hankintojen riskien jakaminen (KIRI) -selvityshankkeessa määriteltyjä toimenpiteitä	Selvityshankkeen kehitysehdotukset sisältävät rahoitukseen sekä muihin kuin rahoitukseen kohdistuvia keinoja liittyen mm. osaamisen kehittämiseen ja yhteistyörakenteisiin. Lisäksi arvioidaan erillisen riskirahaston tarpeellisuutta ja perusteita sen toiminnalle. KIRI-selvityshankkeen raportti valtioneuvoston verkkosivuilla	TEM KEINO	1/2023 ->	Innovaatiot

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Lisätään ymmärrystä ja herätetään keskustelua hankintojen mahdollisuuksista digivihreän siirtymän toteutuksessa	KEINO-osaamiskeskuksen neljäosaisessa Futucast podcast -sarjassa käsitellään vihreää siirtymää, sen taloudellisia ja poliittisia ulottuvuuksia sekä sitä, miksi julkisia hankintoja kannattaa hyödyntää siirtymän toteutuksessa. Podcast-jaksojen vieraat tulevat ympäristöpolitiikan, taloustieteen, innovaatioiden johtamisen ja julkisten hankintojen saralta. Podcast-sarja KEINOn verkkosivuilla	KEINO Futucast	10/2022-3/2023	Innovaatiot
Kehitetään ja yhdenmukaistetaan ulkomaisten yritysten tietojen selvittämistä	Luodaan ohjeistus, jossa kuvataan Suomen rajojen ulkopuolelta tulevien tarjoajien tietojen selvittämisen prosessi ja keskeisten maiden rekisteritietojen sisältö.	VM Kuntaliitto AVI	2023	Taloudellinen kestävyys
Ehkäistään harmaata taloutta kehittämällä hankintayksiköiden osaamista ja tietämystä	Edistetään ja laajennetaan velvoitteidenhoitoselvityksen käyttöä sekä lisätään tietoutta harmaan talouden estämisestä julkisten hankintojen piirissä.	VM Kuntaliitto KKV	2022 ->	Taloudellinen kestävyys
Lisätään ymmärrystä tarjoajien prosessikustannuksista	Selvitetään tarjoajille kohdennettavan kyselyn avulla tarjoajien prosessikustannuksia, esimerkiksi perusteita, joiden pohjalta tarjous tehdään tai jätetään tekemättä. Kyselyn tuloksista julkaistaan yhteenveto.	VM Kuntaliitto Hilma	9/2022-5/2023	Taloudellinen kestävyys ja toimivat hankinnat
Selvitetään elinkaari-kustannusten laskennan tilannetta ja malleja	Selvitetään elinkaaren ja elinkaarikustannusten olennaisia piirteitä valituilla toimialoilla ja valituissa palveluissa. Selvityksen pohjalta laaditaan ohjeistusta hankintayksiköille.	VM Kuntaliitto	12/2022-10/2023	Taloudellinen kestävyys
Selvitetään edellytyksiä varattujen hankintasopimusten käytölle muita heikommassa työmarkkina- asemassa olevien henkilöiden työllistymiseksi (hankintalaki 24 §)	Selvitetään hankintalain 24 §:n käyttöä ja käytön esteitä. Laaditaan selvitys siitä, voidaanko käyttöä edistää muita heikommassa työmarkkina- asemassa olevien henkilöiden työllistymiseksi. Laaditaan ohje käytöstä ja kerätään mahdollisia malleja hyvistä käytänteistä.	JHNY Yhteiskunnallisten yritysten osaamiskeskus TEM	9/2022-5/2023	Sosiaalinen kestävyys

Toimenpide	Sisältö	Vastuutaho	Aikataulutavoite	Strateginen tahtotila
Kehitetään toimintatapoja hankintarenkaiden ja yhteishankintayksiköiden kanssa riskimaista tehtävien hankintojen auditointeihin ja ihmisoikeuksien ja työelämän perusoikeuksien huomioimiseen	Selvitetään yhdessä mahdollisuuksia kehittää yhteishankintayksiköiden ja hankintarenkaiden roolia kansallisen julkisten hankintojen strategian tavoitteiden toimeenpanossa. Ensimmäisenä kartoitetaan mahdollisuuksia kehittää yhteisiä malleja ja toimintatapoja toimitusketjujen vastuullisuuden varmistamiseksi.	VM Kuntaliitto yhteishankinta-yksiköt hankintarenkaat	9/2022-5/2023	Sosiaalinen kestävyys ja myöhemmin muut teemat
Jaetaan tietoa ihmisoikeuksiin liittyvistä käytännöistä julkisissa hankinnoissa	Laaditaan ihmisoikeuksia ja julkisia hankintoja koskevia viestintämateriaaleja sekä järjestetään aiheeseen liittyviä koulutuksia hankintayksiköille muun muassa vastuullisuuden vähimmäisvelvoitteista sekä työperäiseen hyväksikäyttöön liittyvien riskien tunnistamisesta. Pyritään perustamaan verkosto edistämään kansallista yhteistyötä.	VM Kuntaliitto Hansel Oy HEUNI	2022 ->	Sosiaalinen kestävyys
Luodaan digitaalinen tietopankki kestävien ja innovatiivisten hankintojen kriteereille ja ohjeille	Digitaalinen tietopankki toimii hankintakriteerien tietovarastona, palaute- ja kehityskanavana hankintakriteereille sekä hankintakriteerien lähteenä muille tietojärjestelmille. Tietopankki on tarkoitettu hankkijoille, tuotteita ja palveluja tarjoaville yrityksille, etujärjestöille sekä muille kestävästä julkisista hankinnoista kiinnostuneille sidosryhmille. Tietoa luo pilotoidaan vuoden 2023 aikana.	TEM Motiva Oy KEINO	2021–2023	Ekologinen kestävyys ja innovaatiot
Selvitetään luonnon monimuotoisuuden huomioimista elintarvikehankinnoissa	Selvityksessä arvioidaan, miten julkisten ruokahankintojen avulla voidaan estää luonnon monimuotoisuuden heikkenemistä ja luontokatoa. Työssä tarkastellaan merkittävimpiä Suomessa kulutettavia elintarvikkeita ja selvitetään olemassa olevaa tietopohjaa Suomessa ja kansainvälisesti sekä kansainvälisiä hankintaesimerkkejä. Selvitys ja tiedote maa- ja metsätalousministeriön verkkosivuilla	MMM Gaia Consulting Oy Pellervon taloustutkimus PTT	2022	Ekologinen kestävyys
Laaditaan suosituksia luonnon monimuotoisuuden seuraamiseksi julkisissa hankinnoissa	Jyväskylän yliopiston tutkimushankkeessa selvitetään ostolaskudatan pohjalta Tampereen kaupungin hankintojen hiilijalanjälkeä sekä luontojalanjälkeä niin kotimaassa kuin ulkomaillaakin. Tutkimushankkeen tuloksia julkaistaan vuoden 2023 aikana. Tutkimushankkeen pohjalta laaditaan suosituksia luonnon monimuotoisuuden seuraimiseksi julkisissa hankinnoissa.	Tampereen kaupunki	2022–2023	Ekologinen kestävyys